

Onderbouwing
toetsing endotoxinen

Hoeksestraat ong. Someren

Projectlocatie

Hoeksestraat ong. Someren

Omschrijving project

Onderbouwing toetsing endotoxinen

Datum en versie rapportage

30 mei 2017, versie 01

Opdrachtgever

De heer H. van Santvoort
Hoeksestraat 10
5712 AP Someren

Opdrachtnemer

Agron Advies
Koppelstraat 95
5741 GB Beek en Donk
Tel: 0492-347761
Fax: 0492-347754
Email: info@agronadvies.nl

1. Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens een Ruimte-voor-ruimtewoning te realiseren op een perceel aan de Hoeksestraat te Someren (hierna: Hoeksestraat ong./het plangebied). Op het westelijk gelegen gedeelte van het perceel wordt een tweede Ruimte-voor-ruimtewoning opgericht door een collega-ontwikkelaar. Het perceel staat kadastraal bekend als gemeente Someren, sectie S, nummer 306 en is thans in agrarisch gebruik (weiland en boomgaard).

De volgende figuur toont de ligging van het plangebied.

Figuur 1: Ligging plangebied (ruimtelijkeplannen.nl)

Om de realisatie van de twee Ruimte-voor-ruimtewoningen mogelijk te maken is een bestemmingsplan opgesteld. Dit heeft van 17 februari tot en met 30 maart 2017 in ontwerp ter inzage gelegen.

Een nabijgelegen varkenshouder op het adres Heikomstraat 16 te Someren heeft een zienswijze op het ontwerpplan ingediend. Deze zienswijze ziet op de uitstoot van endotoxinen en de minimale afstand die dient te worden aangehouden vanaf het bedrijf tot nieuwe ontwikkelingen. De varkenshouder vreest dat hij door de bouw van de woningen in zijn ontwikkelingsmogelijkheden wordt beperkt.

Onderhavige rapportage betreft een onderbouwing waarin getoetst wordt aan het 'Endotoxinen toetsingskader 1.0' (zie hoofdstuk 2). Hiermee wordt bepaald welke minimale afstand dient te worden aangehouden bij de huidige vergunde emissie van fijn stof vanuit de varkenshouderij. Dit levert een afstandscontour rond de veehouderij op waarbinnen sprake is van een overschrijding van de norm van de Gezondheidsraad (30 EU/m³) en sprake kan zijn van verhoogde gezondheidsrisico's. Deze afstandscontour of risicocontour kan worden gebruikt in de ruimtelijke ordening (om te bepalen of bij een ruimtelijke ontwikkeling rondom de veehouderij sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat).

2. Toetsingskader

Notitie Handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid: endotoxine toetsingskader 1.0

Op 25 november 2016 is de 'Notitie Handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid: endotoxine toetsingskader 1.0' uitgebracht. Reden is dat de huidige toetsingskaders voor fijn stof en geur in veel gevallen onvoldoende beperkend zijn om een ongewenste toename van gezondheid risico's te voorkomen. Volgens de Gezondheidsraad is endotoxine een goede indicator voor de blootstelling van omwonenden aan stoffen uit stallen van veehouderijbedrijven die een negatieve invloed hebben op de luchtwegen.

Op advies van de Gezondheidsraad is het Rijk momenteel bezig een landelijk toetsingskader voor endotoxine te ontwikkelen. Het doel is om voor endotoxine een toetsingskader te maken zowel voor geur als voor fijn stof dat werkt met emissiefactoren en verspreidingsberekening. Daarvoor worden emissiefactoren vastgesteld voor verschillende typen stalsystemen en reductiemaatregelen. Daarnaast moet een speciale, voor endotoxine doorontwikkelde versie van het landelijke Stacks verspreidingsmodel bruikbaar worden gemaakt voor de vergunningverlening.

Zolang een landelijk toetsingskader voor endotoxine niet beschikbaar is, kan bij de vergunningverlening de gezondheid van omwonenden onvoldoende gewaarborgd.

Derhalve is een voorlopig endotoxine toetsingskader ontwikkeld (endotoxine toetsingskader 1.0), dat de mogelijkheid biedt om bij de vergunningverlening aan veehouderijen uit voorzorg bescherming te bieden aan omwonenden. Het toetsingskader haakt in op de lopende ontwikkeling van het landelijke endotoxinetoetsingskader en maakt gebruik van de daaruit voortkomende onderzoeksresultaten. Het kader heeft alleen betrekking op pluimvee- en varkenshouderijen.

Op basis van het toetsingskader wordt getoetst of er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat in geval van aanvragen om een omgevingsvergunning voor de uitbreiding van veehouderijen. Hierbij wordt de ontwikkeling zowel **individueel** (bedrijf alleen) als **cumulatief** (met omliggende veehouderijbedrijven) getoetst.

Concreet wordt getoetst aan een afstandsgrafiek, waarin de relatie is gelegd tussen de fijn stof emissie en de afstand tussen de veehouderij (lees: meest nabijgelegen emissiepunt) en het meest nabijgelegen gevoelig object. Op basis van de emissie is de aan te houden afstand te bepalen om een te hoge blootstelling aan endotoxine te voorkomen (overschrijding van de advieswaarde van de Gezondheidsraad van 30 EU/m³).

Dit toetsingskader is tevens voor de ruimtelijke ordening te gebruiken. Een verhoogd risico voor de volksgezondheid kan spelen bij de ontwikkeling (uitbreiding) van een veehouderij, maar ook bij de realisatie van een nieuwe gevoelige bestemming. Bij dit laatste valt te denken aan de bouw van een nieuwe woning in het buitengebied of de uitbreiding van een dorpskern. In die gevallen is de zogenaamde 'omgekeerde werking' aan de orde.

Uitgangspunt in de ruimtelijke ordening is dat sprake moet zijn van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Bij bestemmingsplannen voor woonwijken, bedrijventerreinen of initiatieven in het buitengebied is het de vraag welk niveau voor de blootstelling nog aanvaardbaar is. Voor de blootstelling aan endotoxine heeft Gezondheidsraad een advieswaarde van 30 EU/m³ vastgesteld.

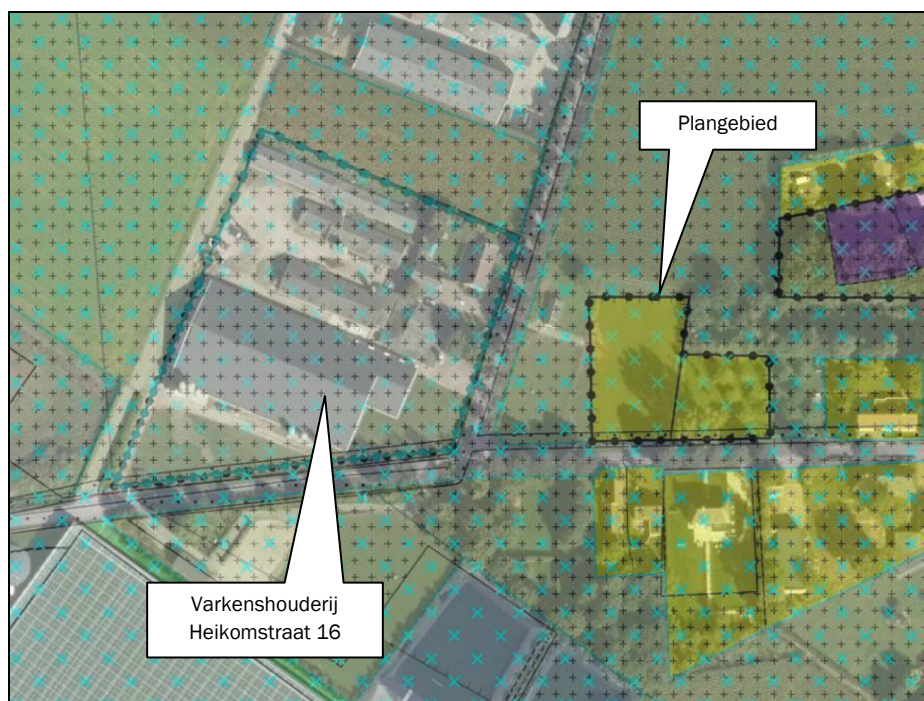
De aan te houden afstand die op basis van de afstandsgrafiek wordt bepaald, wordt op kaart gevisualiseerd door een afstandscontour rond de veehouderij te tekenen. Deze individuele afstandscontour of endotoxine-risicocontour voor de volksgezondheid kan worden gebruikt in de ruimtelijke ordening.

Binnen de risicocontour is in beginsel geen aanvaardbaar woon- en leefklimaat te garanderen en is bijvoorbeeld woningbouw in strijd met een goede ruimtelijke ordening. De mogelijke blootstelling aan endotoxine is daar hoger dan de advieswaarde van de Gezondheidsraad van 30 EU/m³).

3. Toetsing

3.1 Individuele toets

Ten eerste wordt middels een individuele toets bepaald welke afstand op basis van de vergunde emissie van fijn stof vanuit het meest nabijgelegen veehouderij bedrijf dient te worden aangehouden. De meest nabijgelegen veehouderij betreft de varkenshouderij op de locatie Heikomstraat 16 (zie volgende figuur).

Figuur 2: Ligging meest nabijgelegen veehouderij

Op deze inrichting is een omgevingsvergunning voor de activiteit milieu van 14 juli 2015 van toepassing. Op basis van de gegevens uit Webbv¹ bedraagt de jaarlijkse emissie van fijn stof circa 322 kilogram (zie volgende figuur).

5712 AS, Heikomstraat 16, SOMEREN, SOMEREN

Beschikingsdatum: 14-07-2015

RAV-tabelversie: RAV 2015-1

NB: onderstaande emissies zijn vertaald naar de meest recente emissiewaarden

Stalgroepen

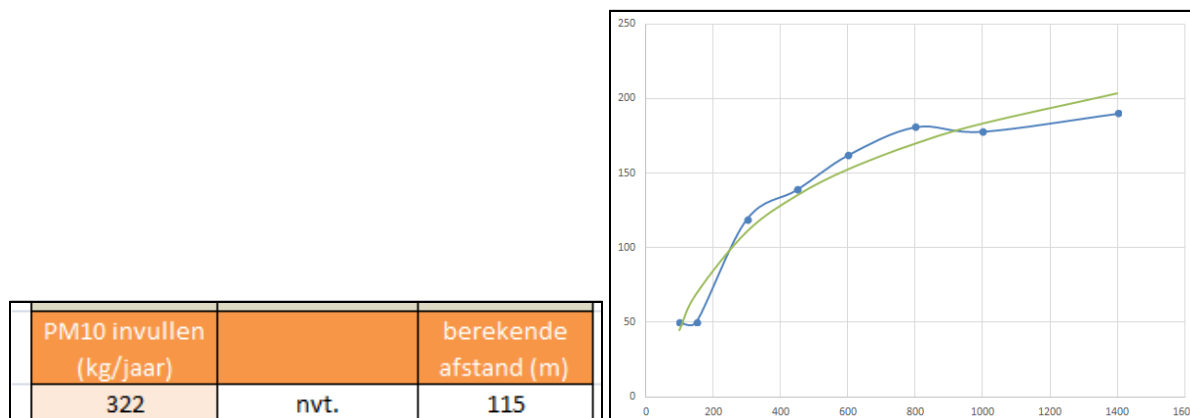
Dier cat	Omschrijving	RAV code	2e RAV code	Emissie punt	NH3fac (kg/jr/dierpt)	Aantal dieren	NH3 emis MVE (kg/jr)	NGE tot	Geur Emis (Ou/s)	PM10 Emis (kg/jr)	
D1.1	biggenopfok (gespeende biggen)	D1.1.14		bedrijf	0,03	1912	57	87	0	10516	92
D1.1	biggenopfok (gespeende biggen)	D1.1.100		bedrijf	0,69	1549	1069	141	0	12082,20	115
D1.2	kraamzeugen (incl. biggen tot spenen)	D1.2.15		bedrijf	0,42	220	92	96	57	4290	23
D1.3	guste en dragende zeugen	D1.3.11		bedrijf	0,21	408	86	97	106	5344,80	46
D1.3	guste en dragende zeugen	D1.3.100		bedrijf	4,20	254	1067	85	66	4749,80	44
D2.	dekberen, 7 maanden en ouder	D2.3		bedrijf	0,28	2	1	1	1	26,20	0
D3.	vleesvarkens, opfokberen van ca. 25 kg tot 7 maanden, opfokzeugen van ca. 25 kg tot eerste dekking	D3.2.14		bedrijf	0,15	24	4	17	1	386,40	2
K1	volwassen paarden (3 jaar en ouder)	K1.100		bedrijf		5	17	85	0	25	0
					Totale	4386	2461	524	256	37395,40	322

Sluit venster

Figuur 3: Uitsnede Webbv (<https://bvb.brabant.nl/webbv/>)

¹ <https://bvb.brabant.nl/webbv/>

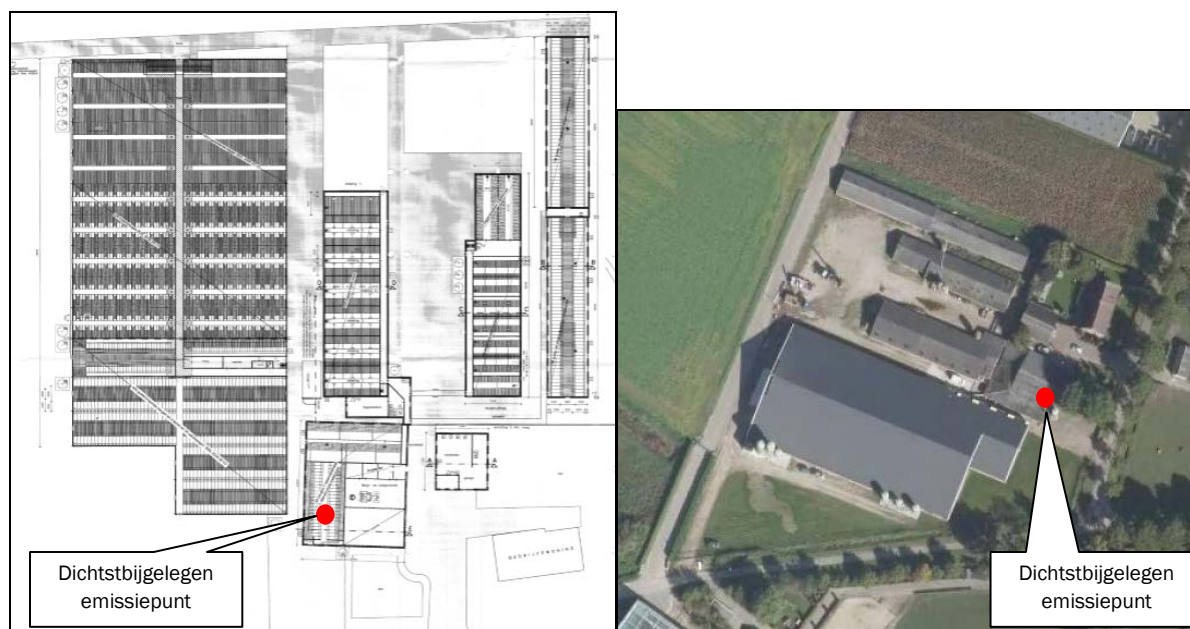
Volgens de afstandsgrafiek behorende bij het endotoxinen toetsingskader dient bij deze hoeveelheid fijn stof een afstand van het veehouderijbedrijf tot het dichtstbijgelegen gevoelig object van minimaal 115 meter te worden aangehouden.

Figuur 4: Uitsnede ingevulde afstandgrafiek varkens (Endotoxinen toetsingskader 1.0)

Bij de endotoxine beoordeling wordt in principe aangesloten bij de systematiek, zoals die geldt voor de beoordeling van fijn stof. Dit betekent dat ook bedrijfswoningen van andere veehouderijen worden aangemerkt als te beschermen objecten en dat voor de afstand uitgegaan wordt van het **dichtstbijzijnde emissiepunt van een veehouderij** (zie Notitie). De afstand van 115 meter geldt dan ook van het meest nabijgelegen emissiepunt tot de nieuw te bouwen woning.

Op basis van de plattegrondtekening behorende bij de vergunning van 14 juli 2015 van de varkenshouderij Heikomstraat 16 is het meest nabijgelegen emissiepunt bepaald. Het meest nabijgelegen emissiepunt betreft de ventilator zoals aangegeven in de volgende figuur.

Figuur 5: Ligging meest nabijgelegen emissiepunt

Dit betekent dat er een afstandscontour van 115 meter rondom dit emissiepunt dient te worden getekend, waarbinnen sprake is van een overschrijding van de advieswaarde van de Gezondheidsraad en dus van een overbelaste situatie (binnen de contour zijn reeds burgerwoningen gelegen (Hoeksestraat 17 en 19)). Daarbuiten wordt deze waarde niet overschreden. Binnen de contour is op basis van het aspect endotoxinen sprake van een onaanvaardbaar woon- en leefklimaat.

De twee Ruimte-voor-ruimte woningen (nieuwe ruimtelijke ontwikkeling) zoals deze zijn opgenomen in het oorspronkelijke plan 'Hoeksestraat ong.' (NL.IMRO.0847.BP02016016-OW01) zijn beide gelegen binnen deze afstandscontour. Wil het plan uitvoerbaar zijn, dienen de woningen buiten deze contour te worden gesitueerd.

In de bijlage is een situatietekening gevoegd waarin de Ruimte-voor-ruimte woning van de opdrachtgever (de oostelijke woning) buiten deze contour is gesitueerd. Er is dan ook sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat in geval van deze gewijzigde ligging.

3.2 Cumulatieve toets

Uit de beoordeling van vergunde situaties kan blijken dat in de bestaande situaties al overschrijdingen van de advieswaarde aan de orde zijn. Deze overschrijding zijn in het verleden ontstaan. De destijds geldende geurnormen en/of fijnstof grenswaarden waren blijkbaar onvoldoende om overschrijdingen te voorkomen. De notitie geeft aan dat wanneer uit de toetsing blijkt dat sprake is van een bestaande overschrijding van de adviesgrenswaarde van de Gezondheidsraad, dan in ieder geval verdere toename van de fijn stofemissie en daaraan gebonden endotoxine ongewenst is, om een grotere overschrijding te voorkomen en daarmee te voorkomen dat de gezondheidsrisico's voor omwonenden toenemen.

Hierbij dienen ook de omliggende veehouderijen (pluimvee- en varkenshouderijen) te worden meegenomen.

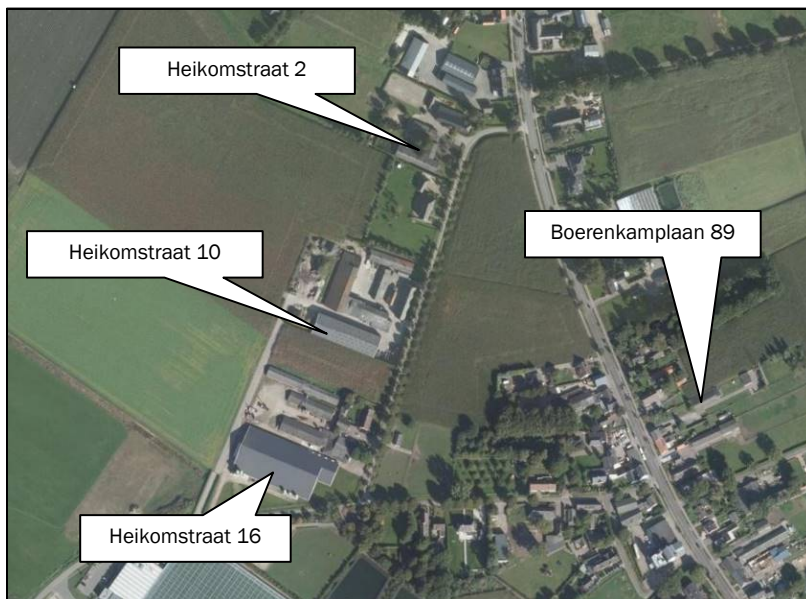
In dit geval dient ook naar de cumulatie te worden gekeken waarbij het endotoxine risicogebied dient te worden genomen.

Op moment van schrijven van deze onderbouwing zijn er geen cumulatieve risicokaarten van huidige endotoxinesituatie in Noord-Brabant beschikbaar. Vooral nog is de cumulatie van endotoxine (nog) niet kwantitatief te bepalen. Er is daarom gekozen voor een omgevingsbewuste benadering, waarbij alle beschikbare informatie wordt meegenomen in de afweging of een uitbreiding in een gebied als risicovol wordt beschouwd. Het is een gezamenlijke afweging van de omgevingsdienst met de gemeente en/of provincie.

In de directe omgeving (circa 400 meter) zijn naast de varkenshouderij aan de Heikomstraat 16 de volgende veehouderijbedrijven gelegen:

- Heikomstraat 2 Someren: 10 vleesvarkens (2 kilogram fijn stof per jaar);
- Heikomstraat 10 Someren: 5 paarden (0 kilogram fijn stof per jaar);
- Boerenkamplaan 89 Someren: 3 pony's (0 kilogram fijn stof per jaar).

De ligging van de veehouderijbedrijven zijn in de volgende figuur weergegeven.

Figuur 6: Ligging veehouderijbedrijven in omgeving

Naast deze veehouderijen is de meest nabijgelegen veehouderij gelegen op een afstand van meer dan 500 meter

- Breestraat 12 (varkenshouderij, 279 kilogram fijn stof per jaar): aan te houden afstand: 107 meter; werkelijke afstand tot bedrijf: 440 meter;
- Vlasstraat 5 (vleeskuikenhouderij, 4.398 kilogram fijn stof per jaar): aan te houden afstand: 402 meter; werkelijke afstand tot bedrijf: 520 meter.

Hier wordt sowieso aan de individuele afstand voldaan.

Gelet op deze gegevens en het feit dat deze veehouderijen op een dermate grote afstand gelegen zijn van het plangebied, kan geconcludeerd worden dat in de omgeving geen significante stapeling van effecten en geen overschrijding van de advieswaarde van de Gezondheidsraad optreedt. Een kwantitatieve beoordeling in de zin van een cumulatieberekening is nog niet mogelijk. Endotoxine risicokaarten zullen daar in de (nabije) toekomst invulling aan geven.

3.3 Ontwikkelingsmogelijkheden veehouderij

Middels voorgaande toetsing is aangetoond dat er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat buiten de 115 meter-cirkel, die op basis van de vergunde fijn stofemissie vanuit het bedrijf Heikomstraat 16 is bepaald.

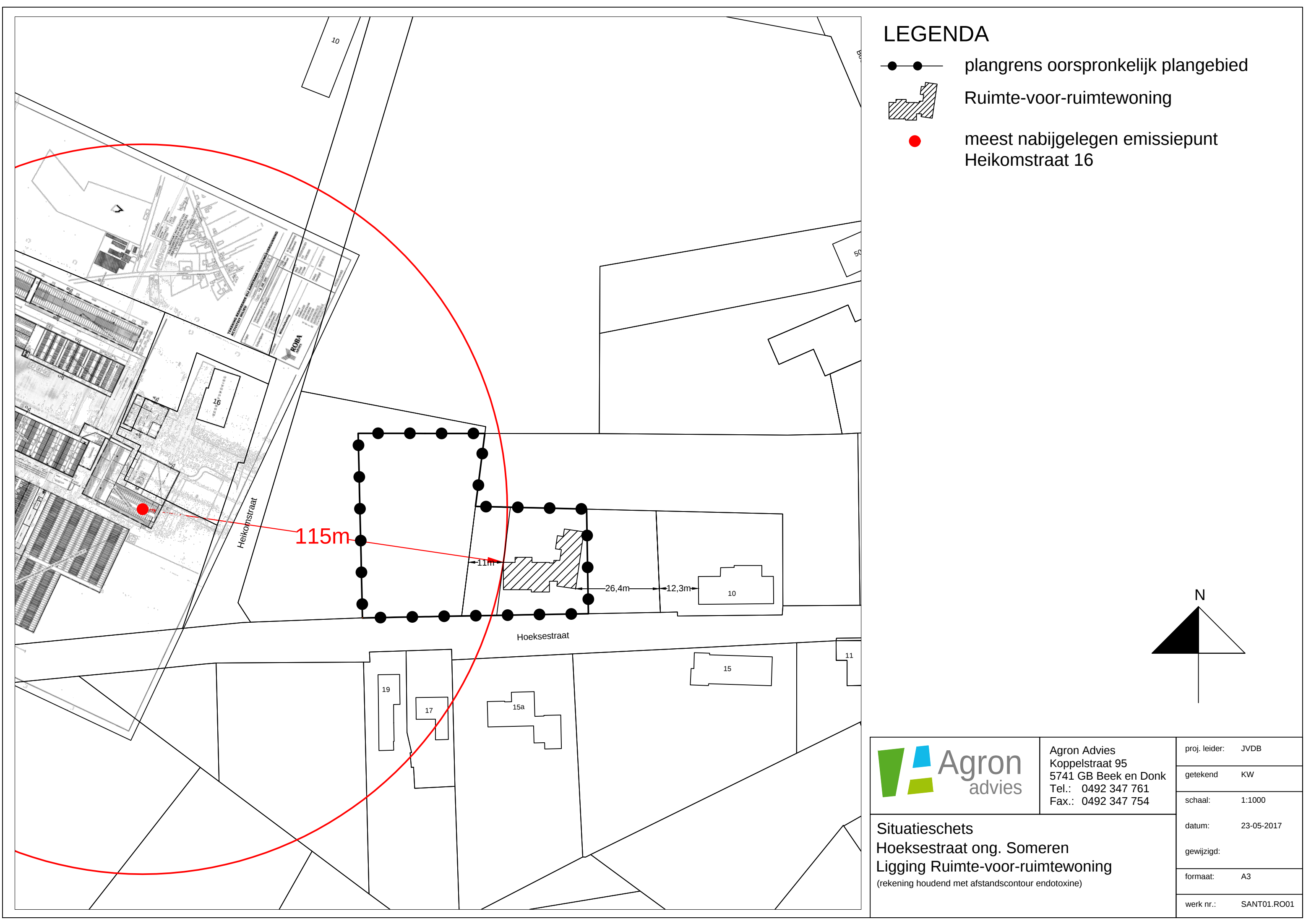
Vanuit de veehouderij is de vraag relevant of de veehouderij voor het aspect endotoxinen in zijn ontwikkelingsmogelijkheden wordt beperkt door de bouw van de Ruimte-voor-ruimte woning. Zoals eerder vastgesteld is er ter plaatse sprake van een overbelaste situatie; er zijn immers reeds burgerwoningen gelegen binnen de afstand van 115 meter vanaf het meest nabijgelegen emissiepunt (Hoeksestraat 19 is gelegen op circa 80 meter van het emissiepunt). Hierdoor wordt de varkenshouderij reeds belemmerd in zijn ontwikkelingsmogelijkheden. In het geval van uitbreiding van de varkenshouderij dient het dichtstbijzijnde emissiepunt op minimaal 115 meter van deze woning te worden gelegd. Daarmee is en blijft deze woning te allen tijde de meest beperkende factor voor de ontwikkeling van de veehouderij, niet de Ruimte-voor-ruimte woning van de opdrachtgever. Conclusie is dan ook dat de realisatie van de Ruimte-voor-ruimte woning de ontwikkeling van deze veehouderij nooit zal beperken.

4. Conclusie

De toetsing van het initiatief aan het endotoxinen toetsingskader 1.0 laat zien dat bij de vergunde fijn stofemissie van de varkenshouderij op de locatie Heikomstraat 16 te Someren een afstand van 115 meter van het meest nabijgelegen emissiepunt tot de Ruimte-voor-ruimtewoning aan de Hoeksestraat ong. te Someren, dient te worden aangehouden, wil een aanvaardbaar woon- en leefklimaat in het kader van endotoxinen ter plaatse van de woning gegarandeerd zijn. Door de woning buiten deze afstandscontour te situeren, wordt een aanvaardbaar woon- en leefklimaat geborgd.

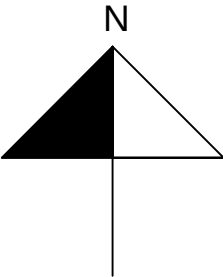
Daarnaast worden door de oprichting van de woning de ontwikkelingsmogelijkheden van het veehouderijbedrijf niet beperkt, aangezien reeds woningen dicht bij het veehouderijbedrijf zijn gelegen dan de beoogde woning. De plattelandswoning bij het bedrijf Heikomstraat 16, die als zodanig is aangeduid in het bestemmingsplan, zal in deze zeer waarschijnlijk de beperkende factor zijn; deze wordt beschermd in het kader van fijn stof en daarmee naar verwachting ook ten aanzien van de endotoxinenemissie vanuit het eigen bedrijf, teneinde een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor de bewoners te waarborgen.

Bijlage 1 Situatieschets afstandscontour 115 meter

LEGENDA

- plangrens oorspronkelijk plangebied
- Ruimte-voor-ruimtewoning
- meest nabijgelegen emissiepunt
Heikomstraat 16

 Agron advies	Agron Advies Koppelstraat 95 5741 GB Beek en Donk Tel.: 0492 347 761 Fax.: 0492 347 754	proj. leider:	JVDB
		getekend	KW
		schaal:	1:1000
		datum:	23-05-2017
		gewijzigd:	
Situatieschets Hoeksestraat ong. Someren Ligging Ruimte-voor-ruimtewoning (rekening houdend met afstandscontour endotoxine)		formaat:	A3
		werk nr.:	SANT01.RO01

Bijlage 2 Informatie vergunningen omliggende veehouderijen

Heikomstraat 2

5712 AS, Heikomstraat 2, SOMEREN, SOMEREN

Beschikingsdatum: 01-01-1997

RAV-tabelversie: Tabel 1996-2

NB: onderstaande emissies zijn vertaald naar de meest recente emissiewaarden

Stalgroepen

Dier cat	Omschrijving	RAV code	2e RAV code	Emissie punt	NH3fac (kg/jr/dierpl)	Aantal dieren	NH3 emis (kg/jr)	MVE	NGE tot	Geur Emis (Ou/s)	PM10 Emis (kg/jr)
D3.	vleesvarkens, opfokberen van ca. 25 kg tot 7 maanden, opfokzeugen van ca. 25 kg tot eerste dekking	D3.1		bedrijf	4,50	10	45	10	0	230	2
K1	volwassen paarden (3 jaar en ouder)	K1.100		bedrijf		5	14	70	0	21	0
Totalen						24	115	10	21	230	2

Sluit venster

Heikomstraat 10

5712 AS, Heikomstraat 10, SOMEREN, SOMEREN

Beschikingsdatum: 10-03-2006

RAV-tabelversie: RAV 2004-1

NB: onderstaande emissies zijn vertaald naar de meest recente emissiewaarden

Stalgroepen

Dier cat	Omschrijving	RAV code	2e RAV code	Emissie punt	NH3fac (kg/jr/dierpl)	Aantal dieren	NH3 emis (kg/jr)	MVE	NGE tot	Geur Emis (Ou/s)	PM10 Emis (kg/jr)
K1	volwassen paarden (3 jaar en ouder)	K1.100		bedrijf	5	1	5	0	1	0	0
Totalen						1	5	0	1	0	0

Sluit venster

Milieuvergunning voor 1 paard (bron Webbv): geen endotoxinen

Boerenkamplaan 89

5712 AC, Boerenkamplaan 89, SOMEREN, SOMEREN

Beschikingsdatum: 13-11-2003

RAV-tabelversie: RAV 2003-1

NB: onderstaande emissies zijn vertaald naar de meest recente emissiewaarden

Stalgroepen

Dier cat	Omschrijving	RAV code	2e RAV code	Emissie punt	NH3fac (kg/jr/dierpl)	Aantal dieren	NH3 emis (kg/jr)	MVE	NGE tot	Geur Emis (Ou/s)	PM10 Emis (kg/jr)
K3	volwassen pony's (3 jaar en ouder)	K3.100		bedrijf	3,10	3	9	0	4	0	0
Totalen						3	9	0	4	0	0

Sluit venster